

'Ontwikkeling techniek sneller dan kennisontwikkeling'

Wie zijn de professionals van de toekomst?

Technologische ontwikkelingen gaan snel, met grote gevolgen voor de huidige en toekomstige arbeidsmarkt. Naar verwachting verdwijnen de komende vijf jaar wereldwijd maar liefst vijf miljoen banen door ontwikkelingen als robotisering, kunstmatige intelligentie en 3D-printers. Technisch personeel en onderwijs moeten mee in deze ontwikkelingen, maar dit gebeurt nog onvoldoende. Hoe spelen de verschillende sectoren in de technische branches hier op in en hoe ziet de toekomst eruit?

TEKST KOEN VAN VEEN

Het verlies van arbeidsplaatsen door technologische ontwikkelingen wordt deels gecompenseerd door naar verwachting 2,1 miljoen nieuwe banen op het gebied van automatisering en techniek. Ook huidige functieprofielen veranderen door de invloed van deze ontwikkelingen. Met het oog op het naderende tekort van 155.000 technici in 2016 is dit onderwerp voor de technische industrie actueler en urgenter dan ooit. “Eigenlijk zien we twee dingen gebeuren,” verklaart Inge Schwartz, domeinmanager Human Capital Agenda bij de Economic Board Utrecht, de prangende situatie. “Allereerst veranderen de banen op de arbeidsmarkt. Bestaand personeel heeft om-, her- en bijscholing nodig om mee te kunnen blijven draaien als professional. Daarnaast zie je een kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Opleidingen en vacatures lijken niet op elkaar aan te sluiten en daarbovenop komt nog het tekort aan studenten die voor techniek en ICT kiezen. Dat er een probleem is, is overduidelijk.”

ICT Lab Utrecht

Een sector waar de veranderingen elkaar in rap tempo opvolgen, is de ICT-branche. “Techniek en ICT raken steeds meer met elkaar verweven; in elke tak van techniek is ICT nodig,” zegt Gerrit Valkenburg, secretaris van ICT Valley. Sven Maltha, partner/directeur van Dialogic haakt hierop in door het toenemend belang van big data te benadrukken. “Alles is hierdoor steeds beter meetbaar en daar doet de technische branche haar voordeel mee.”

“Welk type mens heb je nodig, en welk type werknemer?”

In de snel veranderende technologie ligt volgens Maltha ook de uitdaging voor bedrijfsleven en onderwijs. “Het onderwijs moet flexibeler worden om zo mee te gaan met de ontwikkelingen. Dit moet gevoeld worden vanuit het bedrijfsleven, zodat een goede connectie bestaat tussen wat studenten leren en wat ze moeten toepassen

in hun toekomstige werk. Het is natuurlijk lastig voor onderwijsinstellingen om gelijk complete curricula aan te passen. Maar ze kunnen wel een plek inruimen in het onderwijs voor actuele onderwerpen in het vakgebied.” Dialogic en het ICT College van ROC Midden Nederland starten daarom gezamenlijk het ICT Lab Utrecht. Mbo-studenten krijgen hier de gelegenheid te leren over actuele thema’s en te werken aan concrete projecten, in nauwe samenwerking met bedrijven en instellingen, veelal van buiten de ICT-sector.

“De ontwikkeling van techniek gaat veel sneller dan de kennisontwikkeling in onze branche.”

Duurzaamheid in de bouw

In de bouw komt ook meer aandacht voor automatisering en ICT, maar ligt de focus op dit moment voornamelijk op duurzaamheid. Timo Jansen, directeur van Bouwmensen Amersfoort: “De ontwikkeling van techniek gaat momenteel veel sneller dan de kennisontwikkeling in onze branche. Zowel studenten als huidige werknemers in de bouw moeten getraind worden op het gebied van duurzaamheid. Ze moeten bijvoorbeeld weten hoe ze zonnepanelen leggen of hoe ze een huis op de juiste manier isoleren. Dit hoeven geen tweejarige opleidingen te zijn, maar keuzedelen op het mbo, of cursussen en trainingen naast het werk.” Hiervoor heeft Bouwmensen Amersfoort voor personeel in de bouw het keuzedeel “Duurzaamheid” in het leven geroepen dat dit najaar zal starten. De volgers van dit keuzedeel bezitten hierdoor een extra vaardigheid, wat zorgt voor een grotere baan zekerheid.

Gedeelde verantwoordelijkheid

Schwartz: “Om de kloof tussen onderwijs en arbeidsmarkt te dichten, ligt er een gezamenlijke opgave voor het onderwijs en het bedrijfsleven. Voor een optimale aansluiting zullen beide partijen moeten samenwerken

om te komen tot arbeidsmarkt-relevant onderwijs.” De Economic Board Utrecht treedt hierin op als verbinder en facilitator. Valkenburg beaamt dat de verantwoordelijkheid niet alleen bij het onderwijs ligt, zoals vaak wordt verondersteld. “Het bedrijfsleven moet er juist voor zorgen dat het onderwijs wordt voorzien van de juiste informatie over vacatures en over wat er gevraagd wordt. Alleen op die manier kan het onderwijs de juiste mensen opleiden voor de juiste banen.” Jansen vult aan: “Bedrijven moeten kritisch kijken naar waar ze nu staan, en waar ze in de toekomst willen staan. Welk type mens heb je nodig, en welk type werknemer? Het bedrijfsleven moet blijven investeren in de ontwikkeling van haar personeel en in het opleiden van nieuw personeel.”

Nog niet klaar

Coen Hartman is iemand die behoort tot dat “nieuwe personeel”. De student Middenkader Engineering Industrieel Design ziet dat in zijn opleiding al een grote stap in de goede richting is gezet. “Op school werken we aan projecten waarin we producten ontwikkelen die op de wensen van de klant, in dit geval de docent, gericht zijn. Tijdens mijn stage bij Heijmerink Wagemakers merkte ik dat het daar niet veel anders werkte dan ik op school gewend was.” Hartman merkt wel dat veel verandert in zijn toekomstige werkveld en geeft aan nog niet klaar te zijn met studeren. “Na mijn mbo wil ik op het hbo verdergaan en uiteindelijk zelf een onderneming starten in industrieel design. Ik heb een module ondernemerschap gevolgd en ben daardoor enthousiast geraakt om zelf iets te beginnen.”

TRUCK ACADEMY

Er zijn in Nederland negen Truck Academies op mbo's. Hier kunnen studenten dankzij een samenwerking tussen vrachtwagendealers en onderwijs gebruik maken van up-to-date en relevant les- en leer materiaal. Er vindt hiervoor innig overleg plaats tussen de dealers en het onderwijs. Dit resulteert in beter opgeleide studenten, omdat dankzij de samenwerking duidelijk is wat van de studenten wordt gevraagd zodra ze arbeidsmarkt betreden.

Foto: TechniekBeeldbank.nl

Positief op de kaart

Volgens Hartman kunnen bedrijven techniek aantrekkelijker maken door zich meer te laten zien op scholen, bijvoorbeeld door middel van gastcolleges, uitbesteden van projecten of door voorlichting te geven over het vakgebied. Peter-Paul Steinweg, regiosecretaris van Metaalunie, geeft het goede voorbeeld door ambassadeurs in de regio Utrecht langs te laten gaan bij scholen om jongeren te enthousiasmeren voor de metaalbranche. “We sturen geen CEO’s van grote bedrijven langs die in hun maatpak een presentatie geven over de cijfers van een bedrijf, maar juist jonge enthousiaste medewerkers uit de metaalsector waarmee de jongeren zich kunnen identificeren. Zo krijgen ze een veel beter beeld van het werkveld.”

Rooskleurig

Metaalunie en BOVAG richten zich ook op een betere samenwerking en duidelijke communicatie tussen onderwijs en bedrijfs-

SCHOLINGSPOLS METAALUNIE

Scholingspools zijn samenwerkingsverbanden van werkgevers in de metaalbewerking, die gezamenlijk de opleiding van leerlingen op zich nemen. Leerlingen volgen een maatwerkprogramma en krijgen, naast de theorieday, een dag per week de gelegenheid voor de beroepspraktijkvorming in de scholingspool (buiten het leerbedrijf).

Dit initiatief werpt zijn vruchten af; 90% van de studenten binnen de scholingspool haalt in één keer en binnen de gestelde tijd het examen. Voordeel voor het bedrijfsleven is dat het voornamelijk gaat om duale studies, waardoor een groot deel van de studenten na hun studie in dienst treedt bij het bedrijf.

leven. Zo wordt vanuit de metaalbranche jaarlijks vijftien tot twintig miljoen euro bijgedragen aan het onderwijs, om het niveau op peil te houden. Dit valt samen met de Scholingspools die zijn opgericht door OOM (het opleidingsfonds) en waarin metaalbedrijven en scholen samen de inhoud van het onderwijs bepalen. “Het niveau van de studenten moet nog steeds omhoog, maar het onderwijs sluit al aardig aan bij de metaalbranche. En het aantal studenten stijgt licht, dus dat ziet er ook rooskleurig uit,” schetst Steinweg de toekomst van de metaalbranche.

BOVAG hanteert hierbij een soortgelijk principe. Met de Truck Academies en de stichting Mobiliteitsleren brengen zij het bedrijfsleven en het onderwijs samen. “Mbo’s vinden het heel plezierig dat ze met bedrijven uit de branche kunnen overleggen over de inhoud van het onderwijs. En daarbij kunnen ze ook gebruik maken van les- en leermiddelen uit de praktijk, wat bijdraagt aan een betere opleiding,” aldus Hylke Warners, senior beleidsmedewerker onderwijs van BOVAG. ■